Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry
Vol. 10, No. 1, 2023
Page: 59-74
Archive of SID

Presenting a paradigm model explaining marital satisfaction in Iranian blended family

Fatemeh Kokabi Siuoki[1], Farideh Hamidi[2], Hossein Fakouri HajiYar[3]

1-PhD Student, Department of Psychology and Counseling, Bojnord Branch, Islamic Azad University, Bojnord, Iran.
2- Associate Professor, Educational Sciences Department, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran (Corresponding Author). E-mail: Fhamidi@sru.ac.ir
3- Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.

Received: 27/11/2022 **Accepted:** 07/02/2023

Abstract

Introduction: Marital satisfaction is a crucial state and Linked with the survival of a marriage for spouses and takes a different form in blended families.

Aim: The purpose of this study was developing a conceptual model of explaining marital satisfaction of spouses in Iranian blended families using grounded theory.

Method: In this qualitative grounded theory study, the statistical population included all couples in blended families living in Mashhad, Iran in 2022. A total of 21 couples were purposefully and voluntarily selected for in-depth semi-structured interviews. The interviews were continued until theoretical saturation and the data were analyzed using Strauss and Corbin's method.

Results: In the paradigmatic model, fifteen categories were obtained in six main dimensions: causal conditions (type and motivation of marriage, physical and psychological health, commitment, sexual satisfaction, imprinting, emotional factors, disposition, behavioral factors, personality and behavioral traits, parenting), central category (communication skills), strategical category (lawful living), contextual conditions (demographics), intervening conditions (economic and financial needs, extrafamilial needs, cooperation), and outcome (personal and social).

Conclusion: The results indicated that communication skills, lawful living, physical and psychological health, commitment, sexual satisfaction, financial needs, cognitive-behavioral factors, personality traits, and parenting were linked with marital satisfaction of couples in blended families. Therefore, it is recommended to use the findings in premarital and marriage counseling for blended families and marriage enrichment programs.

Keywords: Marital relashionship, Blended family, Grounded theory

How to cite this article: Kokabi Siuoki F, Hamidi F, Fakouri HajiYar H. Presenting a paradigm model explaining marital satisfaction in Iranian blended family. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2023; 10(1): 59-74. URL: http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1603-en.pdf

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]

[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]

[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

www.SID.ir

Archive of SID

مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت
سال دهم، شماره ۱، ۱۴۰۲
صفحات: ۷۴-۵۹

ارائه مدل پارادایمی تبیین رضایت زناشویی در زوجین خانواده ترکیبی ایرانی

فاطمه کوکبی سیوکی[۱]، فریده حمیدی[۲]، حسین فکوری حاجییار[۳]

۱.دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی و مشاوره، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران.
۲. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران (مولف مسئول). ایمیل: Fhamidi@sru.ac.ir
۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۰۶ **تاریخ پذیرش مقاله:** ۱۴۰۱/۱۱/۱۸

چکیده

مقدمه: میزان رضایتمندی از زندگی زوجین بسیار مهم است و به‌نوعی تداوم و بقای زندگی زناشویی به آن مرتبط است؛ و این مسئله در زندگی زوجین خانواده ترکیبی شکل و گونه‌ای دیگر پیدا می‌کند.

هدف: هدف پژوهش حاضر، ارائه الگوی مفهومی تبیین رضایت زناشویی در زوجین خانواده ترکیبی ایرانی با استفاده از رویکرد داده بنیاد بود.

روش: این پژوهش با رویکرد کیفی و روش داده بنیاد انجام شد. جامعه آماری شامل همه زوجین خانواده ترکیبی ساکن شهر مشهد در سال ۱۴۰۱ بود، تعداد ۲۱ زوج به صورت نمونه‌گیری هدفمند و داوطلبانه جهت مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته انتخاب و مصاحبه‌ها تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت. تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش اشتراوس و کوربین انجام شد.

یافته‌ها: در مدل پارادایمی پانزده مقوله در قالب ابعاد شش‌گانه، شامل شرایط علی (نحوه و انگیزه ازدواج، سلامت جسمانی و روانی، تعهد، رضایت جنسی، نقش‌پذیری، عوامل عاطفی، ویژگی طبعی، عوامل رفتاری، ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری- تربیتی فرزندان)، مقوله محوری (مهارت‌های ارتباطی)، مقوله راهبردی (قانونمندی در زندگی)، شرایط زمینه‌ای (عوامل- دموگرافیک)، شرایط مداخله‌گر (نیازهای اقتصادی و مالی، فرا خانوادگی، مشارکت) و پیامد (فردی و اجتماعی) حاصل شد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد مهارت‌های ارتباطی، قانونمندی زندگی، سلامت جسمانی و روانی، تعهد، رضایت جنسی، نیازهای مالی، عوامل شناختی- رفتاری، ویژگی‌های شخصیتی و تربیت فرزندان با رضایت زناشویی زوجین خانواده ترکیبی مرتبط بود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در مشاوره‌های قبل و حین ازدواج مجدد زوجین دارای فرزند و نیز برنامه غنی‌سازی زندگی این زوجین استفاده شود.

کلیدواژه‌ها: روابط زناشویی، خانواده ترکیبی، نظریه داده بنیاد

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی کردستان محفوظ است.

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

مقدمه

ازدواج مجدد[1] شانس دوباره‌ای است که برای افراد همسر همسر از دست داده چه بر اثر فوت چه بر اثر جدایی تجربه دوباره زندگی مشترک را فراهم می‌کند و به سرعت در حال تبدیل شدن به یک رویداد هنجاری در جوامع شده است؛ به‌گونه‌ای که تقریباً در نیمی از ازدواج‌های امروزه، یک یا هر دو نفر سابقه ازدواج قبلی دارند (رجبی خجسته‌مهر، خشنود و سودانی، ۱۳۹۹). میزان طلاق[2] در ازدواج اول تقریباً ۵۰ درصد است و دو سوم از زنان و سه چهارم از مردان مطلقه دوباره ازدواج می‌کنند. طبق آمار سازمان ثبت احوال کشور ایران، در سال ۱۳۹۶، ۴/۳ درصد ازدواج‌ها مربوط به ازدواج دوم مردان و ۵/۲ درصد از ازدواج‌های ثبت شده مربوط به ازدواج دوم زنان بوده و بقیه مربوط به ثبت ازدواج‌های دوم به بعد است. بیشترین ثبت ازدواج دوم برای مردان در گروه‌های سنی ۲۵ تا ۳۴ با ۴۱ درصد و بیشترین ثبت ازدواج‌های دوم در زنان گروه‌های سنی ۲۰ تا ۲۹ با رقم ۴۷ درصد است (همان). طبق استانداردهای اجتماعی و فرهنگی، این خانواده‌ها به‌عنوان خانواده و نهاد ناقص در مقایسه با سیستم‌های خانواده هسته‌ای در نظر گرفته می‌شود (پیچیچ و سگال[3]، ۲۰۲۲).

در این بین یکی از مهم‌ترین مسائل در زندگی زوجی داشتن رضایت زناشویی[4] است چرا که دوام ازدواج را بیشتر می‌کند. می‌توان رضایت زناشویی را به عنوان یک موقعیت روانشناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی‌آید، رضایت زناشویی اغلب به عنوان نگرشی که فرد نسبت به روابط زناشویی خود دارد، تعریف می‌شود (فرای، گانونگ، جنسن وکلمن[5]، ۲۰۲۰). وجود رضایت از زندگی زناشویی برای دوام زندگی زناشویی و لذت بردن از با هم بودن، امری اجتناب‌ناپذیر، ولی وجود رضایت در زندگی زناشویی به معنی عدم تعارض در روابط زناشویی متقابل نیست و این تصور که برای داشتن زندگی سرشار از شادی و خوشبختی نباید تعارض در روابط وجود داشته باشد، اشتباه محض است، زیرا بروز تعارض‌ها در روابط انسان‌ها با یکدیگر اجتناب‌ناپذیر است (آلگود، سیدال و ویلیامز[6]، ۲۰۱۹؛ ویلیامسون و لونر[7]، ۲۰۲۰ و توکل، ۲۰۱۷). خانواده‌های ترکیبی نسبت به خانواده‌های هسته‌ای یا تک والدی انسجام کمتری داشته و به انعطاف‌پذیری زیادی در رفتار روزمره خود نیاز دارند، اعضای خانواده ترکیبی اغلب انتظارات غیرواقعی دارند و هیچ سابقه خانوادگی مشترکی وجود ندارد، تعارضات وفاداری زیاد و نقش‌های خانواده ترکیبی اغلب مبهم هستند (بنوکرایتس[8]، ۲۰۱۹). به طوری که افزایش پیچیدگی ساختاری خانواده ترکیبی‌ها منجر به ایجاد مرزها و هنجارهای اجتماعی مبهم می‌شود که می‌تواند منجر به افزایش سطح استرس، ابهام نقش شرکا و رضایت زناشویی کمتر در زندگی زوجین شود (گانونگ[9] و کلمن، ۲۰۱۸؛ جنسن[10]، ۲۰۱۷؛ پاپرنو[11]، ۲۰۱۸). در طول زندگی مشترک، متغیرهای گوناگونی بر نحوه ارتباط زوجین با یکدیگر تأثیر می‌گذارند و این متغیرها رضایت یا عدم رضایت زن و شوهر را از روابط زناشویی به همراه دارند؛ برخی از این متغیرها شامل درآمد و اشتغال، فرزندان، بیماری و رضایتمندی جنسی

[1]- Remarriage
[2]- Divorce
[3]- Peichich & Segal
[4]- Marital satisfaction
[5]- Frye, Ganong, Jensen & Coleman
[6]- Allgood, Seedall & Williams
[7]- Williamson & Lavner
[8]- Benokraitis
[9]- Ganong
[10]- Jensen
[11]- Papernow

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

است. رضایتمندی زناشویی را نمی‌توان صرفاً براساس فشارهای روانی بیرونی تبیین کرد؛ زیرا تمامی ازدواج‌ها دست‌کم با چند فشار روانی مواجه هستند. تفاوت ازدواج‌های شادکام و ناشاد را حداقل تا حدودی می‌بایست در پرتو شیوه‌ای تبیین کرد که طرفین به فشار روانی[1] پاسخ می‌دهند و یا با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند (ساپینگتون[2]، ۲۰۲۰).

منتظری (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی نقش خانواده‌های زوجین در سازگاری، ثبات و رضایت زناشویی همسران از طریق مطالعه مروری پرداخت. نتایج نشان می‌دهد خانواده‌های زوجین در ثبات، سازگاری و رضایت زناشویی زوجین نقش بسزایی دارد. بر این اساس مشخص گردید نحوه همسرگزینی در قبل از ازدواج و آسیب‌های تعاملی در بعد از ازدواج بین زوجین و خانواده‌ها می‌تواند رابطه زناشویی همسران را تحت تأثیر قرار دهد. از طرفی تجارب اولیه هر یک از زوجین از خانواده اصلی، می‌تواند به‌صورت غیرمستقیم با شکل‌گیری سبک دلبستگی و تمایزیافتگی زوجین، رابطه زناشویی آن‌ها را متأثر می‌سازد. کاظمی، علی مندگاری و روحانی (۱۴۰۱) در پژوهشی به واکاوی چالش‌های ارتباطی مردان والد ناتنی با فرزند ناتنی پرداختند، نتایج نشان داد «کارکرد زدایی ناشی از فشار نقش» به‌عنوان مقوله هسته، عملکرد خانوادگیِ خانوادۀ ناتنی را مسئله‌مند می‌کند. مردان مشارکت‌کننده به دلیل طیفی از شرایط فردی، بسترهای کارکرد زدایی درون/ برون خانوادگی و فرا گردهای فرهنگی- اجتماعی هنجارها، فشار نقش سنگینی را احساس کرده بودند در نتیجه تشدید نارضایتی در مردان والد ناتنی را نشان می‌داد.

یکله و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان مطالعه کیفیت ازدواج مجدد پس از طلاق رویکرد داده بنیاد نشان دادند ناهمخوانی تحت تأثیر عوامل فردی (نگرش و انتظارات، ناامنی عاطفی، میزان آمادگی برای ازدواج مجدد و اعتیاد)، عوامل بافتی (عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ویژگی‌های جمعیت شناختی) و عوامل مداخله‌گر مربوط به ازدواج قبلی (همسر سابق، فرزندان ناتنی و طول مدت ازدواج قبلی) قرار دارد. رحیمی و یونسی(۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان شناسایی موانع ازدواج مجدد زنان سرپرست خانوار نشان دادند که مقوله‌ی هسته‌ای عدم اعتماد به جنس مخالف، مشکلات خانوادگی و مشکلات اخلاقی، سه عامل مهم در عدم ازدواج مجدد زنان سرپرست خانوار است. با توجه به اینکه ازدواج‌های مجدد در حال افزایش است پدیده خانواده ترکیبی نیز روند رو به رشدی را نشان می‌دهد از طرفی درباره آنچه باعث ثبات و رضایت خانواده مرکب می‌شود تحقیقات کافی انجام نشده است و شکاف قابل توجهی در تحقیقات موجود دیده می‌شود که باید مورد توجه قرار گیرد؛ لذا هدف پژوهش حاضر، ارائه الگوی مفهومی تبیین رضایت زناشویی در زوجین خانواده ترکیبی ایرانی با استفاده از رویکرد داده بنیاد بود.

روش

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت پژوهش در زمره تحقیقات اکتشافی؛ به لحاظ نوع پژوهش کاربردی و به لحاظ استراتژی استقرایی و به لحاظ ماهیت داده‌ها در زمره طرح پژوهشی کیفی و از نوع نظریه داده بنیاد براساس مدل پارادایمی اشتراوس و کوربین[3] (۲۰۱۴)

[1]- Stress
[2]- Sappington
[3]- Corbin & Strauss

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

است. مبتنی بر شناسایی عناصر شش‌گانه: شرایط علّی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردهای کنش/ واکنش، پیامد و پدیده محوری و ارتباط بین آن‌ها استفاده شد (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶). مشارکت‌کنندگان در این پژوهش به‌صورت هدفمند و گلوله برفی از بین زوجین دارای خانواده ترکیبی ساکن شهر مشهد در سال ۱۴۰۱ مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره آرامش روان مشهد وابسته به سازمان بهزیستی انتخاب شدند، تعداد افراد مشارکت‌کننده در این پژوهش (نمونه)، براساس اشباع نظری مشخص شد. نحوه کار به شیوه گلوله برفی به این صورت بود کـه در مورد هدف و نحوه مشـارکت در پژوهش، از طریق سـایت و کانال مجازی مرکز مشـاوره آرامش روان مشهد، دوستان و همکاران، اطلاع رسانی گردید، بدین ترتیب افرادی برای شـرکت در پژوهش مراجعه نمودند و از طریق آن‌ها، افراد دیگری که شـرایط مشـابهی داشتند به پژوهشـگر معرفی شدند. نمونه‌گیری تا اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت که در اینجا بعد از مصاحبه با ۲۱ زوج (۴۲ نفر) که شرایط شرکت در مصاحبه را داشتند به اشباع رسید به صورتی که در سه مصاحبه آخر، مفاهیم جدیدی اکتساب نشد. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل: داشتن تحصیلات حداقل سیکل، تمایل به مصاحبه و همکاری در انجام پژوهش، ازدواج مجدد هر دو زوج، داشتن فرزند یا فرزندانی از ازدواج قبلی؛ ملاک خروج نیز شامل: عدم تمایل مشارکت‌کننده به ادامه مصاحبه و انصراف از جلسه بود.

با توجه به اهمیت ملاحظات اخلاقی تمامی شرکت‌کنندگان این پژوهش، فرم رضایت‌نامه را قبل از انجام پژوهش امضا کردند. پس از دعوت مشارکت‌کنندگان و ارائه توضیحات لازم درباره اهداف پژوهش، علت ضبط جلسه مصاحبه، محرمانه ماندن اطلاعات و هویت آن‌ها توضیحات لازم ارائه شد. برای انجام این نوع مصاحبه، ابتدا یک برگه راهنمای مصاحبه تهیه گردید که در آن فهرستی از پرسش‌های باز پاسخ و موضوع‌های اصلی فراهم شد، زمان در نظر گرفته شده برای هر مصاحبه، به طور میانگین ۷۰-۴۰ دقیقه بود. مطابق با رویکرد نظام‌دار اشتراوس و کوربین، طی فرایندی منظم و درعین‌حال مداوم از مقایسه داده‌ها، اطلاعات موردنظر تحلیل و داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، عموماً به دو شیوه ثبت کامل صحبت‌های فرد در پروتکل‌های مصاحبه و یا ضبط صدای فرد در هنگام مصاحبه‌ها انجام می‌شد. داده‌های حاصل از روش مصاحبه گردآوری، پس‌ازآنکه همگی به‌صورت مکتوب ثبت و یادداشت‌های لازم در آن‌ها اعمال شد وارد کامپیوتر و در نوعی سیستم پرونده‌ای ذخیره شد.

فرایند تحلیل داده‌های حاصل از متن مصاحبه‌ها نیز با توجه به اهمیت آن در رویکرد نظریه داده بنیاد، هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا[1] طی سه مرحله: الف) کدگذاری باز، ب) کدگذاری محوری و ج) کدگذاری انتخابی انجام شد. ***الف) کدگذاری باز:*** در پژوهش حاضر، مصاحبه‌های ضبط شده پس از پیاده‌سازی و تایپ آن در نرم‌افزار ورد[2] و وارد کردن آن‌ها در نرم‌افزار مکس کیودا با استفاده از روش تحلیل محتوا به صورت سطر به سطر بررسی، مفهوم‌پردازی و مقوله‌بندی و سپس براساس مشابهت، ارتباط مفهومی بین کدهای باز، مفاهیم و مقولات مشخص شدند. ***ب) کدگذاری محوری:*** در این مرحله نیز در پی یافتن روابط موجود میان طبقات، مقوله تعیین

[1]- Maxqda
[2]- Word

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

محتوا براساس ویژگی‌های ارتباط با سایر مقولات، انتخاب شد و سایر مفاهیم نیز در قالب شرایط علی، محوری، راهبردها، زمینه، مداخله‌گر و پیامدها، طبقه‌بندی و به صورت نظری در قالب مدل پارادایمی به هم مرتبط شدند. ***ج) کدگذاری انتخابی:*** در این مرحله، گزینش نهایی انجام شد. در مرحله کدگذاری انتخابی مقوله‌ی محوری تعیین گردید و براساس مفاهیم پدید آمده و مقولات بدست‌آمده مدل پارادایمی تبیین رضایت زناشویی زوجین خانواده ترکیبی حول محور پدیده ارتباط زناشویی بوجودآمد.

لینکلن و گوبا[1] (۱۹۸۵)، چهار شاخص را برای اعتبار علمی روش‌های کیفی به وجود آورده‌اند که عبارتند از: اعتبارپذیری[2]، اعتمادپذیری، تأیید پذیری و انتقال‌پذیری. در این پژوهش نیز برای روایی و پایایی مطالعه از این ۴ شاخص استفاده شد. ***اعتبار پذیری:*** یعنی آنچه در یافته‌ها و نتایج تحقیق از سوی محقق ذکر می‌شود، همانی باشد که در ذهن پاسخگو بوده است (محمدپور، ۱۳۹۲). در این تحقیق، این معیار با توضیح هدف مصاحبه و پدیده محوری برای مصاحبه‌شوندگان، مصاحبه آزمایشی به‌منظور کامل کردن سؤالات جهت فهم بیشتر، انجام کامل پژوهش تا اشباع داده‌ها، ارائه داده‌ها به مشارکت‌کنندگان و نظرخواهی از آنان و تخصیص زمان کافی برای انجام مصاحبه‌ها و همچنین انجام کدگذاری توسط چند نفر صورت گرفت. ***انتقال‌پذیری:*** به معنای قابلیت تعمیم نتایج به سایر حوزه‌ها و زمینه‌ها است. دقیق شرایط تحقیق و جامعه مورد مطالعه، برای رسیدن به این مطلوب کمک می‌کند. ***قابلیت اطمینان:*** در این تحقیق، در راستای کفایت تجزیه‌وتحلیل و رسیدن به یافته‌ها، از نظرات اساتید راهنما و مشاور، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دکترای رشته مشاوره استفاده شد و در تمامی مراحل تجزیه‌وتحلیل، نظرات آن‌ها اخذ، بررسی و اعمال شد. ***تائیدپذیری:*** این معیار از طریق دقت در انتخاب نمونه‌ها، تلفیق روش‌های گردآوری داده‌ها شامل مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و یادداشت‌برداری انجام شد.

ابزار

ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر شامل مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. به صورتی که از مصاحبه جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده گردید. بدین‌صورت که گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته عمیق این امکان را فراهم کرد تا ضمن داشتن چارچوبی نسبتاً روشن و مشخص برای جمع‌آوری اطلاعات و طرح پرسش‌ها از مشارکت‌کننده، امکان داشته باشد که در صورت لزوم و متناسب با روند مصاحبه تغییرات لازم را ایجاد و یا سؤالاتی که برای روشن شدن مطلب لازم است طرح شود و یا در مصاحبه‌های بعدی سؤالات دیگری را اضافه نموده یا تغییرات ضروری را در متن سؤالات اعمال نماید. برای انجام مصاحبه‌ها، پژوهشگر ابتدا با کمک اساتید، سوالاتی را طراحی کرد و از آن‌ها به‌عنوان الگویی در مصاحبه‌ها استفاده کرد. پژوهشگر، مصاحبه را با معرفی خودش شروع کرد و توضیحاتی در مورد کار و محرمانگی اطلاعات بدست‌آمده، ارائه داد. در فرایند مصاحبه، از سؤالاتی همچون: فکر می‌کنید در زندگی زناشویی چه چیزی یا چه عواملی باعث احساس رضایت شما شده؟ آیا رضایتمندی شما با ازدواج اول متفاوت بود میشه برام بیشتر توضیح بدید؟ تعریف شما از رضایت

[1]- Lincoln & Guba
[2]- Creadibility, Reliability, Confirmability, Transferability

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

زناشویی چیست؟ چه روش‌هایی برای ایجاد رضایتمندی زناشویی استفاده می‌کنید؟ فکر می‌کنید نتیجه احساس رضایت در زندگی شما چیه؟ کلمه ((چه بود؟)) یا «موارد دیگری به ذهنتان می‌رسد؟» یا «در این زمینه مثالی بزنید.» و یا «دیگه چی؟» استفاده شد و همچنین مهارت‌هایی همچون گوش دادن فعال، انعکاس احساس و محتوا و همچنین خلاصه کردن به کار گرفته شد.

یافته‌ها

نتایج جمعیت شناختی نشان داد از میان ۲۱ زوج مصاحبه‌شونده، در گروه بانوان، میانگین گروه سنی ۳۵ سال و برای گروه همسرانشان ۴۰ سال مشاهده شد. اطلاعات حاکی از آن است که یک اختلاف سنی حداقل ۵ سال بین بانوان و شوهرانشان وجود دارد. از حیث تفکیک شغلی، در گروه زنان، (۴۷٪) خانه‌دار، (۳۸٪) دارای شغل آزاد و (۱۵٪) کارمند مشاهده گردید. در گروه آقایان، (۴۲٪) کارمند و (۵۸٪) دارای شغل آزاد بودند. از حیث سطح تحصیلات زنان (۱۴٪) سیکل، (۱۴٪) دیپلم، (۴/۷٪) فوق دیپلم، (۶۱/۹٪) کارشناسی و (۴/۸٪) دکترا بودند. در گروه آقایان (۴/۷٪) سیکل، (۴۳/۴٪) دیپلم، (۹/۵٪) فوق‌دیپلم، (۴۳٪) کارشناسی، (۴/۷٪) کارشناسی ارشد و (۴/۷٪) دکترا مشاهده گردید.

پس از اینکه مصاحبه‌های انجام شده ضبط و به‌صورت سطر به سطر بررسی و کدهای باز استخراج گردید. مشخص شد که برخی از این کدها به موضوع‌های مشترکی اشاره دارند بدین ترتیب، اجزایی از مصاحبه‌ها که بار معنایی مشترکی داشتند، در کنار یکدیگر قرار گرفتند و یک کد ثانویه را تشکیل دادند.

جدول ۱ نحوه تبدیل عبارات و جملات مصاحبه شوندگان به کدگذاری باز

مفاهیم - جملات	کدگذاری باز
من هم برای اینکه دیگه مزاحم پدر و مادرم نشم ازدواج کردم	ازدواج با نیت سربار نبودن برای والدین
تقسیم کار الان بچه ها چه کاری باید انجام بدهند من چی؟	تقسیم کار
آمادگی ازدواج مجدد رو در خودم می‌دیدم خیلی خلأ عاطفی داشتم	به دست آوردن آرامش و آسایش و رهایی از بلاتکلیفی رفع نیازهای عاطفی
هرکدوممون یه نظری می‌دادیم من می‌گفتم بچه‌ها باید درس بخونن مؤدب باشن با بچه‌های کوچه بازی نکنند اون می‌گفت این حرف‌ها چیه؟	تربیت فرزندان
دیگه مامان بزرگ و بابابزرگش خسته شده بودن توانایی نگهداری بچه های شیطون منو نداشتن ولی بیچاره‌ها هیچی نمی‌گفتند	ازدواج با نیت سربار نبودن برای والدین
یک‌نفری بار مسئولیت رو به دوش کشیده	رها شدن از بار سنگین مسئولیت زیاد
رابطه عاشقانه می‌خواستم	دوست و علاقه داشتن و رابطه عاشقانه
خانواده شوهر درجه اول هستند	مشکل خانواده همسر و دخالت‌های خانوادگی محیا نبودن شرایط برای برقراری ارتباط عاطفی به دلیل حضور فرزندان

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

دخالت همسر اول در زندگی مشترک	مشکل خانواده همسر و دخالت‌های خانوادگی
وقتی بحثمون میشه من رو آروم می‌کنه داد نمیزنه	حل مسئله و تعارض

در مرحله کدگذاری محوری، با بررسی دقیق کدگذاری ثانویه و مفاهیم شناسایی شده و شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان، مقوله‌های کشف شده تحت مقوله‌های اصلی قرار گرفت. عوامل اصلی، مقوله‌ها و مفاهیم حاصل از کدگذاری باز و محوری در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲ مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
عوامل دموگرافیک	هم سطحی- تعداد فرزندان- نوع طلاق- مدت ازدواج قبل- تفاوت سنی	تفاوت سنی کم باعث درک بیشتر میشه- طلاق پر دردسر- مدت ازدواج قبلی- تعداد فرزندان- تفاوت تحصیلی- همسطحی مذهبی و اقتصادی بیشتر باشه تفاهم بیشتره
نحوه و انگیزه ازدواج	حل مشکلات تک سرپرستی- مشکلات فردی و خانوادگی- احساس خلأ عاطفی- مشکلات مربوط به فرزندان- رسیدن به آرامش- شکوفایی عواطف و احساسات- تامین نیازهای جنسی- کیفیت آشنایی	معرفی شدن- ترس از آبرو- خرج منزل- رها شدن از مشکلات زندگی با والدین داشتن فرزندان دیگر- احساس تنهایی- حس عاشق شدن قبل از ازدواج- از اخلاق طرف مقابلم خوشم امد- فرار از حاشیه سازی اقوام و مردم- مشکلات اقتصادی و مالی- مشکل فرزند پروری به تنهایی- پیر بودن مادر- دوره عقد موقت و آشنایی بلند مدت- آشنایی قبل از ازدواج- حس اینکه با هم همدردیم- خیلی با حساسیت انتخاب کردم- تامین نیاز جنسی- جلوگیری از انحراف اخلاقی- مکمل هم هستیم
سلامت	سلامت جسمی و روانی	مشکل بیماری قلبی مشکلات دیابت افسردگی مشکل سلامتی جسمی ندارد مشکل سلامت روانی ندارد
متعهد بودن	تعهد اخلاقی- تعهد رفتاری- تعهد قراردادی	به فکر ما هست- ارتباط با دوستان ورفیقاش رو کم کرد توسط آقا- ارتباط با دوستان ورفیقاش رو کم کرد توسط خانم- رفیق بازی زن- تعهدات سفت و سخت سر عقد- انجام تعهدات در قبال فرزندان چه اخلاقی و چه قراردادی- کاهش حساسیت‌های طرف مقابل اعتمادسازی
پیامد خانوادگی	رفع مشکلات خانوادگی- تربیت فرزندان	داشتن محلی برای اسکان- فرار از برچسب اجتماعی برای بچه‌ها- رها شدن از بار سنگین مسئولیت زیاد تک والدی- رهایی از مشکلات اجتماعی- سر وسامان گرفتن بچه ها- توافق تربیت فرزندان- رسیدن به آرامش
پیامدهای فردی	رفع مشکلات فردی	بدست آوردن آرامش و آسایش و رهایی از بلاتکلیفی- تلاش در جلوگیری اتفاقات گذشته- تنها نبودن در شرایط زندگی- حل مشکلات و مسائل جنسی- درآمدن از وضعیت مجردی- رفع نیازهای عاطفی- فرار از استیگمای اجتماعی- دور ماندن از انحرافات و

www.SID.ir
[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

		آسیب‌های اجتماعی
عوامل فرا خانوادگی	مسائل مربوط به همسر قبلی- مسائل مربوط به خانواده همسر مسائل فرهنگی اجتماعی- رسانه‌های اجتماعی	تربیت خانوادگی همسر- ارتباط تلفنی آقا با خانم قبلی خیلی کنترل شده- ایجاد سوء تفاهم و اختلاف بین مادر فرزند همسر دوم و شوهر- درباره مسائل زندگی گذشته فقط یک‌بار صحبت کردیم- اجازه ندادن به همسر که مسائل گذشته را تعریف نکنه- ارتباط بچه‌ها با والد اصلی- حمایت از من در مقابل خانواده همسر- تائید شدن توسط دیگران-تحمل شنیدن تیکه‌های اطرافیان- مخالفت خانواده همسرم از حضور من- مشکلات با همسر قبلی با هم کنترل- مقایسه با زندگی گذشته الان بهتره- مشکلات کیفری گذشته مرد- هجویات درباره نامادری و ناپدری و فرزند ناخوانده- استفاده بجا از اینستا و واتساپ و تلفن همراه
عوامل مشارکتی	تعاون و همکاری	توافق بر برنامه زندگی- توافق بر سر حل مشکلات توافق و کمک اقتصادی- کمک به کارهای منزل رسیدگی به وضعیت بچه‌ها- به اشتراک گذاشتن وسایل خانه
مهارت‌های ارتباطی	انتقادپذیری –بخشش- خودمهارگری- صبر و شکیبایی- هدفمندی- قدردانی- حل تعارض-حل مسئله- قدردانی- صمیمیت	ارتباط قوی و خوب با خانواده همسر- احترام فرزند همسر دوم به زوج و زوجه- وقت مناسب برای بازی با بچه‌ها و ارتباط- وقت برای صحبت درباره کارهای هر روز با همسر- درک کردن نگرانی‌های هم همدلی- ارتباط خوشایند زوجین باهم-فرار از تکرار وقایع ناخوشایند گذشته- توانایی حل مسئله منطقی- پذیرش اشتباهات- معذرت‌خواهی- تحمل بالا- تلاش برای رضایت طرف مقابل- آشنا بودن با نقاط قوت و ضعف هم- تجربه زندگی قبلی- سوپرایز برای بچه ها- شنونده فعال - پذیرش واقعیت‌ها- توانایی درک و پذیرش انتقاد
قانونمندی زندگی	مدیریت زندگی	برنامه‌ریزی هر روزه- مشخص کردن خط قرمزها و حساسیت ها- برنامه ریزی برای تربیت بچه ها قانونمندی رفت و آمد- مشخص بودن حیطه زن و شوهری- قانون کار کردن در منزل- مشخص کردن مسئولیت‌ها- تفریح- هیچ‌گاه حرف از طلاق نزنیم- گذشته همدیگر رو تو سر هم نکوبیم
رضایت جنسی	رابطه جنسی	رضایت از رابطه جنسی از طرف خانم- رضایت از رابطه جنسی از طرف آقا- هیجان انگیز بودن رابطه- هر دو نسبتاً سرد هستیم- هیچ‌وقت جاهامون رو از هم جدا نمی‌کنیم حتی وقتی دلخوریم- سعی می‌کنم همیشه اوکی باشم حتی اگر خودم رابطه نخواهم
نقش‌پذیری	مسئولیت‌پذیری- مرزبندی- تربیت فرزندان	فشار کاری بچه‌ها- توجه بدون قید و شرط بچه‌ها- توجه به زندگی اجتماعی- مسئولیت‌پذیری مرد- مسئولیت‌پذیری زن- نقش والد ناتنی- حفظ آبرو- ایفای نقش زنانگی از سوی همسر- برقراری توازن و تعادل درباره زندگی- مسئولیت پذیری از طرف شوهر- تربیت فرزندان
عوامل مالی و اقتصادی	مدیریت مالی- نیازهای مالی- وضعیت	توافق بر نوع خرج کردن- مشکلات و مسائل اقتصادی - مشکلات

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

	مالی	مربوط به اسکان- وضعیت مالی آقا خوب- از پس مخارج بر می‌آید رضایت نسبی از مسائل اقتصادی- تنوع‌طلبی و ولخرجی
ویژگی‌های شناختی و رفتاری	استقلال فردی- ارتباط متقابل- سازگاری رفتاری- مهارت رفتاری- تفکر منطقی	آرام بودن و آرامش دادن- مستقل بودن- دهن بین نبودن -واکنش هیجانی به موقع-انعطاف پذیری تمام تلاش برای نگه داشتن زندگی- ترس از شکست مجدد- احترام گذاشتن به هم- خنده رو و شوخ طبع-ارتباط برقرار کردن با دیگران-فعال بودن-عدم فرق گذاشتن- اهل کار و فعالیت- جبران نقص‌های گذشته- اعتقادات مذهبی- منطقی بودن-باورهای غیرمنطقی
ویژگی‌های شخصیتی	درون‌گرا-برونگرا	بسیار با شخصیت و آرام است- غیرتی بودن او را دوست نداشتم- داشتن نظر مثبت به زندگی-انعطاف‌پذیری-با هوش بودن- زیرک – صبور- شوخ طبعی تجمل سختی‌ها برونگرا و فعال درونگرا -هر دو هیجانی هستیم

با توجه به اینکه توصیف مقوله‌ها و مفاهیم به تنهایی برای دستیابی به درکی جامع از اینکه چگونه این عوامل رضایت زناشویی زوجین ناخانواده را توضیح دهند، کافی نیســت؛ برای نیل به این مقصود لازم اســت روابط بین این مقوله‌ها و مفاهیم در چارچوب یک مدل مفهومی توصیف شوند؛ بنابراین، روابط بین مقولات با استفاده از تحلیل داده‌ها مشخص شد و مدل پارادایمی رضایت زناشویی زوجین خانواده ترکیبی حول محور پدیده ارتباط زناشویی، عوامل علی، شرایط مداخله‌گر و زمینه‌ساز، راهبردها و پیامدها، همان‌طور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، پدید آمد.

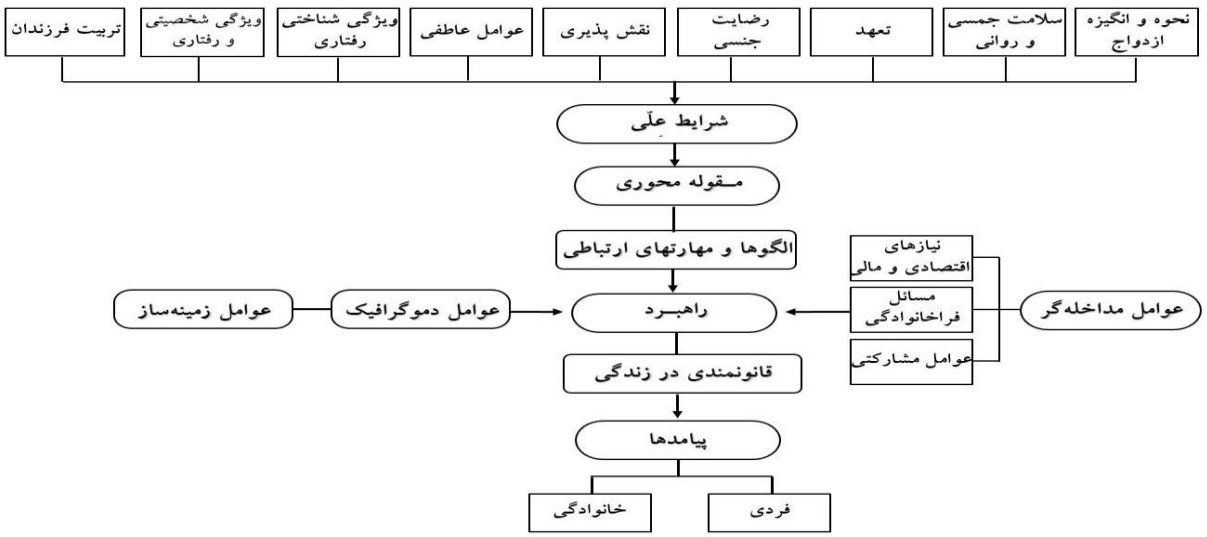

نمودار ۱ مدل پارادایمی رضایت زناشویی

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

همان‌طور که مدل مذکور نشان می‌دهد مقوله مهارت‌های ارتباطی محور پدیده رضایت زناشویی در زوجین خانواده به ویژگی‌های همچون صمیمیت، قدردانی، حل مسئله، حل تعارض، طرز تفکر منطقی، هدفمندی در ارتباط، صبر و شکیبایی، مهارت خود مهارگری، انتقادپذیری و بخشش اشاره دارد. در خط سیر مسائل مربوط به تبیین رضایت زناشویی زوجین خانواده ترکیبی عامل سبب‌ساز یا عِلّی رضایت زناشویی مشخص گردید. این عوامل سبب‌ساز یا عِلّی عبارت‌اند از: سلامت جسمانی و روانی، نحوه و انگیزه ازدواج، تعهد، قانونمندی در زندگی مشترک، رضایت جنسی، نقش‌پذیری، عوامل عاطفی، عوامل رفتاری و شناختی، ویژگی‌های شخصیتی، نقش‌پذیری و تربیت فرزندان است. زوج‌های دارای رضایت زناشویی برای حفظ کارآمدی ارتباط زناشویی خود و افزایش رضایت زناشویی در زندگی از روش‌ها یا راهبردهایی استفاده می‌نمودند که عبارت است از: قانونمند بودن در زندگی مشترک در همه جوانب زندگی. آن‌ها برای بهبود و پایداری وضعیت فعلی زندگی و افزایش رضایت زناشویی از راهبرد قانونمند بودن زندگی و چهارچوب‌های ویژه‌ای که توسط خود زوجین و یا اعضای دیگر خانواده چه به‌صورت آشکار و چه به‌صورت پنهان عنوان می‌شود استفاده می‌کردند. قانونمندی در زندگی شامل هدفمندی در زندگی و مدیریت و برنامه‌ریزی برای زوجین و اعضای خانواده است که در آن تمامی خط قرمزها حساسیت زمینه‌ای کردن مسئولیت‌ها، برنامه‌ریزی تفریحی، قوانین ارتباط با والد، ارتباط با والد بیولوژیکی فرزندان ناتنی، برنامه‌ریزی هرروزه برای اعضای خانواده، مشخص بودن حیطه‌های زن‌وشوهری راهبردهایی بود که زوجین برای افزایش رضایت زناشویی در زندگی استفاده می‌نمودند. این راهبردهای سازنده تحت تأثیر دودسته از عوامل قرار دارند که دسته‌ی اول زمینه و بستر لازم برای کاربرد این راهبردها را فراهم می‌آورند. این عوامل زمینه‌ساز عبارتند از عوامل دموگرافیک مربوط به قبل ازدواج زوجین مثل تعداد فرزندان، سن، تحصیلات، آموخته‌های زندگی مشترک از والدین، زندگی گذشته، سختی و آسانی طلاق و عامل دیگر فشارهای زندگی که زوجین در طول زندگی مشترک با تغییر شرایط زندگی ممکن است با آن مواجه شوند و در قبال آن‌ها راهبردهای متفاوتی اتخاذ کنند تا بتوانند رضایت از زندگی را در حد متعادل نگه‌دارند. طبق مدل برآمده از پژوهش حاضر این راهبردها تحت تأثیر عامل دیگری نیز قرار داشتند که نقش عامل مداخله‌ای را ایفا می‌کردند، طبق نتایج بدست آمده، عوامل مداخله‌گر که بر راهبرهای زندگی قوانین حاکم بر زندگی زوجین خانواده ترکیبی و در نهایت بر رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارند شامل مسائل فرا خانوادگی، مسائل مالی و اقتصادی و عوامل مشارکتی است که شامل مسائل مربوط به همسر قبلی، مسائل مربوط به خانواده همسر قبلی و فعلی، مسائل مربوط به شبکه‌های اجتماعی و محیط زندگی، فامیل‌ها، اجتماعات، فرهنگ جامعه، میزان تعاون و همکاری زوجین و توافقات آن‌ها در انجام کارهای خانواده بر راهبردها اثرگذار و نهایتاً بر میزان رضایت زوجین تأثیرگذار خواهد بود.

بحث

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل پارادایمی تبیین رضایت زناشویی در زوجین خانواده ترکیبی ایرانی با استفاده از رویکرد داده بنیاد انجام شد. براساس نتایج

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

www.SID.ir

Archive of SID

بدست‌آمده مهارت‌های ارتباطی به عنوان مقوله محوری شناسایی شد. نتایج همسو با یافته آلگود، سیدال و ویلیامز (۲۰۲۰)؛ ویلیامسون و لونر[1] (۲۰۲۰)؛ گاتمن[2] (۲۰۱۷) و بلوچ، هاسه و لوینسون[3] (۲۰۱۴) است. در تبیین نتایج می‌توان بیان کرد که مهارت‌های ارتباطی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رضایت از زندگی و عملکرد خانواده رضایت زناشویی است و فرایندی است که در زندگی زوج‌ها با توجه به خواسته‌ها و نیازها، شناخت ویژگی‌های شخصیتی ایجاد قوانین رفتاری و ایجاد الگوهای ارتباطی به وجود می‌آید. از آنجا که رابطه زناشویی منبع اصلی حمایت اجتماعی برای اکثر زوجین است به عنوان عامل محافظتی در برابر هرگونه آسیب روحی و فیزیولوژیکی عمل می‌کند. در نتیجه از مهم‌ترین مسائلی که محور رضایت زناشویی در زندگی زوجین علی‌الخصوص زوجین دارای زندگی نا خانواده یا ترکیبی می‌باشند.

براساس یافته‌های بدست‌آمده عوامل علی مؤثر بر رضایت زناشویی شامل نحوه و انگیزه ازدواج، سلامت جسمانی و روانی، تعهد، رضایت جنسی، نقش پذیری، عوامل عاطفی، عوامل رفتاری، ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری، نقش‌پذیری و توافق بر سر تربیت فرزندان است. نتایج همسو با یافته‌های براون، منینگ و پینه[4] (۲۰۱۷)؛ فرنچ و ملترز[5] (۲۰۱۹) و تراورس[6] (۲۰۲۱) است. براساس نتایج بدست آمده؛ عوامل سلامت جسمی و روانی نقش مهمی در رضایت زناشویی دارند. عامل انگیزه ازدواج در پژوهش‌های فرنچ و ملترز (۲۰۱۹)؛ تراورس (۲۰۲۱) و نریمانی (۲۰۱۵)، عامل تعهد زناشویی هو، جیانگ و وانگ[7] (۲۰۱۹) و گیورتز، سگرین و وازیدلو[8] (۲۰۱۵)، عامل فشارهای اقتصادی کول[9] (۲۰۱۴) و توکل (۲۰۱۷)، عامل رضایت جنسی در پژوهش‌های براون و همکاران (۲۰۱۷)؛ ژای، ژو و گانگ[10] (۲۰۱۸) و نریمانی، پرزور، عطادخت و عباسی (۲۰۱۵) اشاره شده است که با یافته‌های پژوهش حاضر همسو است. در تبیین این مسئله می‌توان گفت عواملی مثل نحوه و انگیزه ازدواج، سلامت جسمانی و روانی، تعهد، رضایت جنسی، نقش‌پذیری، عوامل عاطفی، عوامل رفتاری، ویژگی‌های شخصیتی و توافق بر سر تربیت فرزندان آیتم‌هایی هستند که با توجه به اهمیت کارکرد متوازن خانواده و جلوگیری از گسیختگی آن، تأثیر بسیار زیادی بر میزان رضایت زناشویی دارند.

براساس یافته‌های دیگر پژوهش قانونمندی زندگی به عنوان راهبرد رضایت زناشویی در زوجین خانواده ترکیبی ایرانی شناسایی شده است؛ که با نتایج لاورا (۲۰۱۵)؛ فاوز، وایدمر، دوان و تیسوت[11] (۲۰۱۵) و بهمنی، اعتمادی، احمدی و فاتحی‌زاده (۱۳۹۵) همسو است. لاورا (۲۰۱۵) نشان داد که خانواده‌های ترکیبی در مقایسه با خانواده‌های هسته‌ای دارای مرزهای بیولوژیکی و قانونی خاصی نیستند و همین مسئله باعث بروز اختلافاتی بین اعضای خانواده خصوصاً زوجین می‌شود. بهمنی و همکاران (۱۳۹۵) نیز در به‌کارگیری قواعد زندگی زناشویی به‌عنوان عامل مهم و مؤثر بر کیفیت زناشویی در ازدواج مجدد پس از طلاق تأکید می‌کند. در این تحقیق قانونمندی در زندگی شامل هدفمندی و

[1]- Williamson & Lavner
[2]- Gottman
[3]- Bloch, Haase & Levenson
[4]- Brown, Manning & Payne
[5]- French & Meltzer
[6]- Travers
[7]- Hou, Jiang & Wang
[8]- Givertz, Segrin & Woszidlo
[9]- Cole
[10]- Xie, Zhou & Gong
[11]- Favez, Widmer, Doan & Tissot

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

چگونگی مدیریت زندگی است. زوجین خانواده ترکیبی در دو مرحله این کار را انجام داده بودند یکی قبل از ازدواج با در میان گذاشتن چهارچوب‌های شخصی و فرهنگی و ابراز خط قرمزها و انتظارات خود و مرحله دوم حین زندگی چهارچوب‌های و قوانین نقشی، اخلاقی، تفریحی، وقت‌گذرانی، دخل‌وخرج، ارتباطی، حل مسئله و حتی قوانین تنبیهی و جریمه‌ای.

براساس نتایج مسائل مربوط نیازهای اقتصادی و مالی به عنوان عوامل مداخله‌گر شناسایی شد؛ که با نتایج پژوهش‌های هیوکوسیم (۲۰۲۰)؛ یکله (۱۳۹۷) و بهمنی (۱۳۹۵) همسو است. هیوکوسیم (۲۰۲۰) مسائل مالی و اقتصادی خصوصاً در چند سال ابتدایی تشکیل ناخانواده را در عدم رضایت زناشویی مهم می‌دانند. همچنین یکله (۱۳۹۷) و بهمنی و همکاران (۱۳۹۵) عوامل اقتصادی و مالی را بر کیفیت رابطه زوجین ازدواج مجددی مؤثر می‌دانند. توجه به پژوهش حاضر نیازهای مالی و اقتصادی زوجین از عواملی است که به‌طور غیرمستقیم بر همه جوانب زندگی مشترک تأثیر می‌گذارد. چه در شروع ارتباط چه در ادامه زندگی مشترک، خانواده‌های ترکیبی علاوه بر مسائل مالی و اقتصادی خانواده‌های هسته‌ای مشکلات دیگری نیز دارند که قسمتی از آن مربوط به پرداخت‌های نفقه، مهریه و مسائل تفکیکی مالی مربوط به همسران و فرزندان از زندگی گذشته مربوط می‌شود هرچه مشکلات کمتر و توافقات مالی بیشتر باشد میزان سازگاری و رضایت در زوجین بیشتر می‌شود. میزان حمایت‌های مالی مرد از همسر و فرزندان هم در بالا بودن رضایت زناشویی بسیار مهم است.

با توجه به نتایج بدست آمده مسائل فرا خانوادگی و عوامل مشارکتی یکی دیگر از عوامل مداخله‌گر در رضایت زناشویی زوجین خانواده ترکیبی است. توجه به فرهنگ هر کشور مسائلی و حوادثی خارج از محیط خانواده بر شرایط و جو خانواده‌ها مؤثر است؛ که با یافته‌های لدرمن و بین (۲۰۲۱)؛ گانونگ و کلمن (۲۰۱۸) و کومار[1] (۲۰۱۷) نیز همسو است. در پژوهش خود نشان دادند خانواده‌های ترکیبی با ننگ و استیگمای خانواده شکست خورده و فشارهای اجتماعی قرار دارند که کیفیت زندگی زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در تبیین نتایج می‌توان گفت خانواده‌های ترکیبی مسائل مربوط به همسر قبلی، ارتباط با فامیل‌های والد غیرمسکونی، پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها از یک‌سو و مسائل مربوط به شبکه اجتماعی از قبیل همسایه‌ها، محیط مدرسه، محیط شغلی و... که با استیگماها و باورهای غیرمنطقی و کلیشه‌ای خود بر روابط و میزان رضایت زوجی تأثیر گذارند.

عوامل پیامدی نیز از یافته‌های دیگر پژوهش بود رضایت زناشویی در ازدواج‌های ترکیبی تأثیر بسیار مهمی در زندگی دارند که علاوه بر پیامدهای شخصی بر هر فرد، پیامدهای مطلوب خانوادگی نیز در بر دارد. نتایج همسو با یافته میران خان[2] (۲۰۱۷) است. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت رضایت زناشویی زوجین خانواده ترکیبی از لحاظ اجتماعی تأثیر بسیار مهمی برای تک تک اعضای خانواده و در نتیجه آن کاهش مشکلات اجتماعی اعضا، تقسیم کار و کاهش بار مسئولیت، افزایش بهداشت روان اعضا، سر و سامان گرفتن بچه‌ها و افزایش کیفیت زندگی و احساس تعلق داشتن به خانواده است. همچنین رضایت‌مندی زناشویی برای زوجین احساس مطلوب و رفع نیازهای عاطفی، نیازهای جنسی که از طریق مذهب و

[1]- Kumar
[2]- Miran khan

www.SID.ir

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

Archive of SID

اجتماع مورد قبول واقع شده و رها شدن از انحراف اخلاقی، تقسیم مسئولیت زناشویی فرار از نگاه بد مردم و بدست آوردن آرامش و آسایش و رهایی از بلا تکلیفی و تجربه کردن احساس خوشبختی و لذت در زندگی مشترک به ارمغان می‌آورد.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مهارت‌های ارتباطی، قانونمندی زندگی، سلامت جسمانی و روانی، تعهد، رضایت جنسی، نیازهای مالی، عوامل شناختی- رفتاری، ویژگی‌های شخصیتی، تربیت فرزندان با استفاده از رویکرد داده بنیاد به‌عنوان عوامل تشکیل دهنده الگوی پارادایمی رضایت زناشویی خانواده ترکیبی شناسایی شدند. از محدودیت‌های تحقیق نیز می‌توان به همکاری اندک برخی از زوجین برای انجام مصاحبه کیفی، عدم دسترسی به آنان، محافظه‌کاری در پاسخگویی به برخی سؤالات با وجود اطمینان به مصاحبه شوندگان در مورد محرمانه ماندن اشاره داشت.

سپاسگزاری

مقاله حاضر مستخرج از رساله دکتری با کد اخلاق IR.IAU.BOJNOURD.REC.1400.021 از دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد است. از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش همکاری نمودند و همچنین معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد تقدیر و تشکر می‌شود. این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافعی برای نویسندگان در بر ندارد.

References

Allgood SM, Seedall RB, Williams RB. (2020). Expressive writing and marital satisfaction: a writing sample analysis. Family Relations, 69(2), 380-391.

Aughinbaugh A, Robles O, Sun H. (2013). Marriage and divorce: Patterns by gender, race, and educational attainment. Monthly Lab. Re, 136, 1.

Bahmani N, Etimadi E, Ahmadi S, Fatehizadeh M. (2016). Discovering factors affecting the marital frustration of Iranian couples: a qualitative study. Journal of Behavioral Science Research, 15(4), 473-467. (In Persian)

Bean RC, Ledermann T, Higginbotham BJ, Galliher RV. (2021). Adjustment Difficulties and Marital Stability in Remarriages: The Role of Stepfamily Constellation, Marriage & Family Review. DOI: 10.1080/01494929.2021.1958123

Benokraitis V. (2019). Marriages & Families: Changes, Choices, and Constraints. Pearson (9 th.edition).

Bloch L, Haase CM, Levenson RW. (2014). Emotion regulation predicts marital satisfaction: More than a wives' tale. Emotion, 14(1), 130.

Brown SL, Manning WD, Payne K. (2017). Relationship quality among cohabiting versus married couples. Journal of family issues, 38(12), 1730-1753.

Cole F. (2014). What factors predict marital success amongst Americans? The impacts of age, race, and premarital children. IU South Bend Undergraduate Research Journal, 14, 51-60.

Corbin J, Strauss A. (2014). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Danaifard H. (2014). Theorizing using research methods: the conceptualization strategy of the foundation theory. Behavioral Research Quarterly, 11, 57-70.

Favez N, Widmer E, Doan M, Tissot H. (2015). Coparenting in stepfamilies: Maternal promotion of family cohesiveness with partner and with father. Journal of Child and Family

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

www.SID.ir

Archive of SID

Studies, 24(11), 3268-3278. https://doi.org/10.1007/s10826-015-0130-x

Finkel EJ, Hui CM, Carswell KL, Larson GM. (2014). The suffocation of marriage: Climbing Mount Maslow without enough oxygen. Psychological Inquiry, 25(1), 1-41.

French JE, Meltzer AL. (2019). Maximizing tendencies in marriage: Accentuating the implications of readily observable partner characteristics for intimates' satisfaction. Personality and Social Psychology Bulletin, 45(10), 1468-1481.

Frye N, Ganong L, Jensen T, Coleman M. (2020). A dyadic analysis of emotion regulation as a moderator of associations between marital conflict and marital satisfaction among first-married and remarried couples. Journal of family issues, 41(12), 23, 28-55.

Ganong L, Coleman M. (2018). Stepfamily relationships: Development, dynamics, and interventions (2nd ed.). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-7702-1

Gavarshki MN, Peymanizad DH, Duvin D. (2021). Managmante of Compilation and Explanation of the Strategic Sports Plan of the Social Security Organization of Iran. Journal of Contemporary Issues in Business and Government|, 27(2), 43-54.

Givertz M, Segrin C, Woszidlo A. (2015). Direct and indirect effects of commitment on interdependence and satisfaction in married couples. Journal of Family Psychology, 30(2), 214-220.

Gottman J, Gottman J. (2015). 10 principles for doing effective couples therapy (Norton series on interpersonal neurobiology): WW Norton & Company.

Gottman J, Gottman J. (2017). The natural principles of love. Journal of Family Theory & Review, 9(1), 7-26.

Hou Y, Jiang F, Wang X. (2018). Marital commitment, communication and marital satisfaction: An analysis based on actor–partner interdependence model. International Journal of Psychology, 1-8. [DOI:10.1002/ijop.12473][PMid: 29318606]

Kazemi Sahlavani M, Alimondegari M, Ruhani A. (2021). Dysfunctionality Caused by Role Strain: An Analysis of Parenting Men's Communication Challenges with Adopted Children. Strategic Research on Social Problems in Iran, 10(4), 43-68. (In Persian)

Kim HS. (2021). A Study on Program Development for the Remarried Couples' Marriage Satisfaction. The Journal of the Korea Contents Association, 21(2), 161-184.

Kumar K. (2017). The blended family life cycle. Journal of Divorce & Remarriage, 58(2), 110-125.

Lincoln YS, Guba E. (1985). Establishing Trustworthiness, Naturalist Inquiry. Newbury Park, LA ,Sage.

Miran Khan C. (2017). Working with stepfamilies. Australian and New Zealand Journal of Family Therapy, 38(3), 329-341.

Mirecki RM, Chou JL, Elliott M, Schneider CM. (2013). What factors influence marital satisfaction? Differences between first and second marriages. Journal of Divorce & Remarriage, 54(1), 78-93.

Montazeri R. (2022). The Role of Couples' Families in adjustment, Stability and Marital Satisfaction of Spouses: A review study. Rooyesh, 11(1), 199-210. (In Persian)

Narimani M, Porzoor P, Atadokht A, Abbasi M. (2015). The role of spiritual well-being and religious adherence in predicting marital satisfaction among nurses. Journal of Clinical Nursing and Midwifery, 4(3), 1-10. (In Persian)

Papernow P. (2018). Clinical Guidelines for Working With Stepfamilies: What Family, Couple, Individual, and Child Therapists Need to Know. Family Process Institute, 57(1), 25-51. doi.org/10.1111/famp.12321

Peichich Aizen T, Segal-Engelchin D. (2022). "Is There Room for Both Loves?": The Experience of Couplehood Among Women Living With a Widower With Young Children. Frontiers in Psychology, 13, 870467.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

www.SID.ir

Archive of SID

Peterson LT. (2010). Perceived partner generosity as a predictor of marital quality during the transition to parenthood for Black and White couples.

Rahimi M, Younesi R. (2017). Identification of barriers to remarriage of female heads of the household, Congress of Biological Anthropology and Human Sciences, Mashhad. (In Persian)

Samadaee Gelehkolaee K, McCarthy Barry W, Khalilian A, Hamzehgardeshi Z, Peyvandi S, Elyasi F. (2016). Factors Associated With Marital Satisfaction in Infertile Couple: A Comprehensive Literature Review. Global J Health Sci, 8(5), 96-109. (In Persian)

Tavakol Z, Nikbakht Nasrabadi A, Behboodi Moghadam Z, Salehiniya H, Rezaei E. (2017). A review of the factors associated with marital satisfaction. Galen Medical Journal, 6(3). (In Persian)

Travers MF. (2021). Understanding Blended Family Stability: A Phenomenological Study. Doctoral Dissertations and Projects.

Williamson HC, Lavner JA. (2020). Trajectories of marital satisfaction in diverse newlywed couples. Social Psychological and Personality Science, 11(5), 597-604.

Xie J, Zhou ZE, Gong Y. (2018). Relationship between proactive personality and marital satisfaction: A spillover-crossover perspective. Personality and individual differences, 128, 75-80.

Yakele M, Mohsenzadeh F, Zahrakar K. (2018). A study of the quality of remarriage after divorce, a foundational data approach. Social Work Quarterly, 7(3), 17-31.

Zainah AZ, Nasir R, Hashim RS, Noraini YuMd. (2012). Effects of Demographic Variables on Marital Satisfaction. Asian Social Science, 8(9), 46-49. doi:10.5539/ass.v8n9p46 (In Persian)

Zeleznikow L, Zeleznikow J. (2015). Supporting blended families to remain intact: A case study. Journal of Divorce & Remarriage, 56(4), 317-335.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2023-09-17]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.1.6.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.1.59]

www.SID.ir